

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

- Please check that this question paper contains 15 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains IV questions.
- **Please write down the Serial Number of the question before attempting it.**
- 15 minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

ਸੰਕਲਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ - II

SUMMATIVE ASSESSMENT - II

ਪੰਜਾਬੀ

PUNJABI

ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਪੂਰਨ ਅੰਕ : 80

Time allowed : 3 hours

Maximum Marks : 80

ਨੋਟ : ਲਿਖਾਈ ਸੁਧ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੋ ।

I. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਲਫ਼ਿੱਠੇ ਪੈਰਿਆਂ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ : 1×5=5

1. ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵੇਖਦੇ ਸਨ। ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਾ ਰਾਹੀਂ 'ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਭੋਜਨ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਇਸ ਸਿੱਧੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਬੈਠੀ। ਇਸ ਭਾਰੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਸਿਓਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੀ ਹੋਕੇ ਲੰਘਣ ਦੇ ਯਤਨ ਸਦਕਾ ਇਸ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੂਹ ਜਾਂ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਕਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਕਾਲੀ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਵਿੱਚ 'ਸਰਵ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਆਮੀ' ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਅੱਜਕੱਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜਾਰੀ ਹੈ !'

(i) ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ?

(ੳ) ਪਾਲਣ ਦੀ

(ਅ) ਖਾਣ ਦੀ

(ੲ) ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ

(ਸ) ਮਾਰਨ ਦੀ

(ii) ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ?

(ੳ) ਪੂਰਬੀ

(ਅ) ਪੱਛਮੀ

(ੲ) ਦੱਖਣੀ

(ਸ) ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ

(iii) ਲੋਕ ਕਿਸ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਤਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ?

(ੳ) ਸਰਸਵਤੀ ਦੇਵੀ

(ਅ) ਚੰਡੀ ਦੇਵੀ

(ੲ) ਮਹਾਂਕਾਲੀ

(ਸ) ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ

(iv) ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਆਮ ਹੈ ?

(ੳ) ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ

(ਅ) ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ

(ੲ) ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ

(ਸ) ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ

(v) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ?

(ੳ) ਉੱਤਰ

(ਅ) ਪੂਰਬ

(ੲ) ਦੱਖਣ

(ਸ) ਪੱਛਮ

2.

“ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹ ਦੌੜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਦਸ, ਦਸ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਸੌ ਅਤੇ ਸੌ ਮਿਲਣ ਤੇ, ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਲਈ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ । ਇਸ ਦੌੜ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਪੈਸੇ ਦੀ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ । ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ ਦੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪਿਓ ਦੇ ਨਾਲ, ਧੀ ਦਾ ਮਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦਾ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਭਰਾ-ਭਰਾ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਹੈ । ਪੈਸੇ ਲਈ ਲੋਭ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ

ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਲੋਭ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਕਤਲ, ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ, ਅਪਹਰਨ ਅਤੇ ਚੋਰੀ, ਡਕੈਤੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਰੋਗੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਤਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ।” 1×5=5

- (i) ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ?
- (ੳ) ਚੋਰ
  - (ਅ) ਸੱਚ-ਝੂਠ
  - (ੲ) ਪੈਸਾ
  - (ਸ) ਨਿਆਂ
- (ii) ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਚੀ ਗਈ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸੰਬੰਧ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ?
- (ੳ) ਅਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ
  - (ਅ) ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ
  - (ੲ) ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ
  - (ਸ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
- (iii) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- (ੳ) ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ
  - (ਅ) ਟੁੱਟ-ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ
  - (ੲ) ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ
  - (ਸ) ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ
- (iv) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
- (ੳ) ਰੋਗੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ
  - (ਅ) ਨਿਆ-ਅਨਿਆ
  - (ੲ) ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ
  - (ਸ) ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆ

(v) ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੋਭ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਕੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(ੳ) ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਚਾ ਦਰਜਾ

(ਅ) ਭਗਤੀ

(ੲ) ਅਪਣਿਆ ਨਾਲ ਪਿਆਰ

(ਸ) ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ

II. 1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ ।
ਲਕੀਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਦ-ਵੰਡ ਕਰੋ ।

1×4=4

(i) ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਤੇ ਬਰਫ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ੳ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਗੁਣ ਵਾਚਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਪੁਲਿੰਗ, ਇੱਕ ਵਚਨ ।

(ਅ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸੰਖਿਆ ਵਾਚਕ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਇਸਤਰੀਲਿੰਗ, ਇੱਕ ਵਚਨ ।

(ੲ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਗੁਣ ਵਾਚਕ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਇਸਤਰੀਲਿੰਗ, ਬਹੁ ਵਚਨ ।

(ਸ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਪੜਨਾਂ-ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਪੁਲਿੰਗ, ਇਸਤਰੀਲਿੰਗ ।

(ii) ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਗਿਆ ਨੀਤਾ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ।

(ੳ) ਪੜਨਾਂਵ, ਪੁਰਖਵਾਚੀ ਪੜਨਾਂਵ, ਤੀਜਾ ਪੁਰਖ, ਇੱਕ ਵਚਨ, ਪੁਲਿੰਗ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, 'ਗਿਆ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ।

(ਅ) ਪੜਨਾਂਵ, ਪੁਰਖ ਵਾਚਕ ਪੜਨਾਂਵ, ਦੂਜਾ ਪੁਰਖ, ਬਹੁਵਚਨ, ਪੁਲਿੰਗ ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, 'ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ।

(ੲ) ਪੜਨਾਂਵ, ਪੁਰਖਵਾਚਕ ਪੜਨਾਂਵ, ਪਹਿਲਾ ਪੁਰਖ, ਇੱਕ ਵਚਨ, ਪੁਲਿੰਗ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, 'ਗਿਆ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ।

(ਸ) ਪੜਨਾਂਵ, ਪੁਰਖਵਾਚਕ ਪੜਨਾਂਵ, ਤੀਜਾ ਪੁਰਖ, ਇਸਤਰੀਲਿੰਗ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, 'ਗਿਆ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ।

(iii) ਲਕੀਰੇ ਪਦ ਦੀ ਪਦਵੰਡ ਦੇ ਠੀਕ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੋ :

ਉਹ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

(ੳ) ਨਾਂਵ, ਖਾਸਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਪੁਲਿੰਗ, ਇਕ-ਵਚਨ

(ਅ) ਨਾਂਵ, ਖਾਸਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਪੁਲਿੰਗ, ਬਹੁ-ਵਚਨ

(ੲ) ਨਾਂਵ, ਵਸਤ-ਵਾਚਕ ਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ, ਇਕ-ਵਚਨ

(ਸ) ਨਾਂਵ, ਵਸਤ-ਵਾਚਕ ਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ, ਬਹੁ-ਵਚਨ

(iv) ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

- (ੳ) ਨਾਂਵ, ਆਮਨਾਂਵ, ਕਰਮ ਕਾਰਕ, ਪੁਲਿੰਗ, ਇਕ-ਵਚਨ
- (ਅ) ਨਾਂਵ, ਖਾਸਨਾਂਵ, ਕਰਨ ਕਾਰਕ, ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ, ਇਕ-ਵਚਨ
- (ੲ) ਨਾਂਵ, ਆਮਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਪੁਲਿੰਗ, ਬਹੁ-ਵਚਨ
- (ਸ) ਨਾਂਵ, ਖਾਸਨਾਂਵ, ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ, ਪੁਲਿੰਗ, ਇਕ-ਵਚਨ

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ ! 1×4=4

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਚੁਣੋ :

- (i) (ੳ) ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ।
(ਅ) ਜਦੋਂ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ।
(ੲ) ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ।
(ਸ) ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ।
- (ii) (ੳ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਣ ਨਾਲ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ਅ) ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਤਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ੲ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ਸ) ਜਿਉਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ।
- (iii) (ੳ) ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਤੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ਅ) ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ੲ) ਜਿਉਂ ਹੀ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਗਿਆ ।
(ਸ) ਜਦੋਂ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਗਿਆ ।

- (iv) (ੳ) ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਚਹਿਚਹਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ।
 (ਅ) ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਛੀ ਚਹਿਚਹਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ।
 (ੲ) ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪੰਛੀ ਚਹਿਚਹਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ।
 (ਸ) ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪੰਛੀ ਚਹਿਚਹਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ।

3. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ :

1×4=4

(i) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂਸ ਲਈ ਸਹੀ ਅਖਾਣ ਚੁਣੋ :

ਮਿਹਨਤ-ਵਧ, ਲਾਭ ਘੱਟ

- (ੳ) ਜਿੱਥੇ ਚਾਹ ਉੱਥੇ ਰਾਹ ।
 (ਅ) ਜਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ਤਿਵੇਂ ਭਰੇਗਾ ।
 (ੲ) ਜਿੰਨੀ ਗੋਡੀ ਉੰਨੀ ਡੋਡੀ ।
 (ਸ) ਪੁੱਟਿਆ ਪਹਾੜ ਨਿਕਲਿਆ ਚੂਹਾ ।

(ii) ਲਾਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਉਣਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਰਨਾ ।

- (ੳ) ਆਪਣੀ ਮੱਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ।
 (ਅ) ਆਪਣਾ ਨੀਂਗਰ ਪਰਾਇਆ ਡੀਂਗਰ ।
 (ੲ) ਆਂਡੇ ਕਿਤੇ ਕੁੜ ਕੁੜ ਕਿਤੇ ।
 (ਸ) ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਗਭਰੂ ਪੱਲੇ ਠੀਕਰੀਆ ।

(iii) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਦੂਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ।

- (ੳ) ਘੜੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਤਿਹਾਇਆ ।
 (ਅ) ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੀ ਰੋਨੀ ਏਂ ਉੱਤ ਗਿਆ ਈ ਆਵਾ ।
 (ੲ) ਇੱਕ ਪੰਥ ਦੇ ਕਾਜ ।
 (ਸ) ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਫਾਹੇ ਦੇਣਾ ।

(iv) ਬੇ ਦਿਲੇ ਹੋਕੇ ਵੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

(ੳ) ਹੋਲਹਾਰ ਬਿਰਵਾਨ ਕੇ ਚਿਕਨੇ ਚਿਕਨੇ ਪਾਤ ।

(ਅ) ਗਲ ਪਿਆ ਢੇਲ ਵਜਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

(ੲ) ਹਾੜ ਸੁੱਕੇ ਨਾ ਸੋਣ ਹਰੇ ।

(ਸ) ਖਾਲੀ ਸੰਖ ਵਜਾਏ ਦੀਪਾ ।

4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ :

1×4=4

(i) ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਕਮਾਉਣੀਆਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਚੁਣੋ :

(ੳ) ਬਹੁਤ ਰੋਟੀਆਂ ਕਮਾਉਣੀਆਂ

(ਅ) ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣੀ

(ੲ) ਬਹੁਤ ਧਨ ਕਮਾਉਣਾ

(ਸ) ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ

(ii) 'ਸਿੱਕਾ ਜੰਮਣਾ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ ।

(ੳ) ਪੈਸੇ ਜੋੜਨੇ

(ਅ) ਸਿੱਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ

(ੲ) ਸਿੱਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ

(ਸ) ਰੋਹਬ ਪੈ ਜਾਣਾ

(iii) ਜੁੱਤੀਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ।

(ੳ) ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ

(ਅ) ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨੀ

(ੲ) ਇਜ਼ਤ ਦੇਣੀ

(ਸ) ਜਲੂਸ ਕੱਢਕੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨੀ

(iv) 'ਤੱਤੀ ਵਾ ਨਾ ਲੱਗਲੀ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

- (ੳ) ਗਰਮ ਹਵਾ ਨਾ ਲਗਲੀ
- (ਅ) ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ
- (ੲ) ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ
- (ਸ) ਪੱਖੇ ਦੀ ਹਵਾ ਨਾ ਲਗਲੀ

5. (i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਧ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ :

1×4=4

- (ੳ) ਸਾਦੂ
- (ਅ) ਸਾਦੁ
- (ੲ) ਸਾਧੂ
- (ਸ) ਸਾਧੁ

(ii) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਧ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ :

- (ੳ) ਕਵਿ
- (ਅ) ਕਵੀ
- (ੲ) ਕਬੀ
- (ਸ) ਕਬਿ

(iii) ਸੁੱਧ ਵਾਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ :

- (ੳ) ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
- (ਅ) ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ।
- (ੲ) ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ।
- (ਸ) ਦਰਸ਼ਨ ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ।

(iv) ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

- (ੳ) ਸਮਝ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੈਰ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ ।
- (ਅ) ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਲੇਂ ਸਾ ।
- (ੲ) ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਲੇਂਗੇ ।
- (ਸ) ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ ।

II. 1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 40 – 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖੋ : 2×10=20

- (i) ਸ: ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ 'ਮੈਂ ਪਾਤਰ' ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਕੇ ਛਿੱਥਾ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?
- (ii) ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ, ਤਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਇਸਤੋਂ ਉਲਟੇ ਚੱਰਿਤਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ?
- (iii) ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਰੱਲਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹਰਨੇਕ ਸਿਹੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਸ਼ਤ ਉਤੇ ਗਏ ?
- (iv) ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ?
- (v) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਮਝ ਆਈ ?
- (vi) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਅਦੁੱਤੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (vii) ਆਪਣਾ ਘਰ ਵੇਖਕੇ ਲੇਖਕ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਭਾਵੁਕ ਕਿਉਂ ਹੋਗਿਆ ?
- (viii) 'ਟੁੱਟੀ ਭੱਜੀ ਨੌਕਰੀ' ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਫਲਾਂ ਦੀ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (ix) ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਕੀ ਕੀਤਾ ?
- (x) ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ?

2. (i) 'ਕੋਊ ਨ ਨਿਬਹਿਓ ਸਾਥਿ' ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਕੌਣ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ? ਨਾਟਕ ਵਿੱਚੋਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉੱਤਰ 100 – 125 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।
- (ii) 'ਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪ੍ਰੋ: ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ 100 – 125 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

ਜਾਂ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ ਉਸਨੂੰ 100 – 125 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

- (iv) 'ਮਾਂ ਛਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਿਕੜੇ ਜਹੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ,
ਸੋਮਾਂ ਉਹ ਮੁਹਬਤਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਨੇ ਪਸਾਰਿਆ ।
ਅੱਜ ਤੀਕਣ ਜਿਹਦਾ ਥਾਹ ਤਲਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ,
ਮਾਰ ਮਾਰ ਟੁੱਛਿਆਂ ਹੈ ਸਾਰ ਜੱਗ ਹਾਰਿਆ ।'
ਕਵੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸੋਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?
- (ੳ) ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ
(ਅ) ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ
(ੲ) ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ
(ਸ) ਭੈਣ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ
- (v) “ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਕੁਰਲਾਇਆ, ਬੁੱਢੀ ਵੇਖ ਕੇ
ਕਰਦਾ ਹਾਇਆ ਹਾਇਆ ਮਾਰ ਦੁਹੱਥੜਾ ।
ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਇਆ, ਮੇਰੀਏ ਮਾਂ ਨੀ
ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਤਾਜ ਟਿਕਾਇਆ, ਚਰਨੀ ਓਸਦੇ ।
ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਜ ਕਿਉਂ ਟਿਕਾਇਆ ?
- (ੳ) ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ
(ਅ) ਬੇ-ਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ
(ੲ) ਆਪਣਾ ਰੁਹੱਥ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ
(ਸ) ਇਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ
- (vi) “ਅਮਨ ਦਾ ਇਹ ਅਹਿਦ ਨਾਮਾ, ਆਉ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਓ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰੋ ।
ਕਾਗਜ਼ ਹੈ ਇਹ ਤਕਦੀਰ ਦਾ, ਤੇ ਕਲਮ ਹੈ ਤਦਬੀਰ ਦੀ
ਅੱਜ ਕਲਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਭਰੋ ! ਦਸਖ਼ਤ ਕਰੋ !
ਕਿਸ ਅਹਿਦ ਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?
- (ੳ) ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਉੱਤੇ
(ਅ) ਸਾਂਤੀ ਦੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਉੱਤੇ
(ੲ) ਪਿਆਰ ਦੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਉੱਤੇ
(ਸ) ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਤੇ

(vii) “ਭੈਣ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਦਸਣਾ ਪੈਂਦੇ ਆਪਣੀ ਨੀਅਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ
ਸੱਤ ਜਗ ਹੋਇਆ ਮਰਦ ਜਨਾਨੀ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਛਾਵਾਂ-ਪਰ ਛਾਵਾਂ”

ਜੱਗ ਕੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ?

- (ੳ) ਪਰਛਾਵਾਂ
- (ਅ) ਛਾਵਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ
- (ੲ) ਭੈਣ ਭਰਾ
- (ਸ) ਮਰਦ ਜਨਾਨੀ

(viii) “ਸਾਡੀ ਗਲੀ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖੂਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਉਹਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ
ਚਾਚਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਸੀ । ਮੇਕਲੇ ਜਿਹੇ ਗਲੀ ਦੇ ਮੇਲ ਉੱਪਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਨਾਨੀਆਂ
ਚਰਖੇ ਡਾਹਕੇ ਘੂਕਰ ਮਚਾਈ ਰਖਦੀਆਂ ਸਨ । ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ
ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸੀ । ਲਕੜੀ ਉੱਪਰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਚੋਬਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ । ਬੜੀਆਂ
ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਖੂਹ ਤਾਂ ਲੱਭ ਪਿਆ ਪਰ ਆਸ ਪਾਸ ਨਾ ਕੋਈ ਗਲੀ ਨਾ ਮਕਾਨ ।”
ਲੇਖਕ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲੀ ਦੇ ਮੇਲ ਉੱਪਰ ਬੈਠੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ
ਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ?

- (ੳ) ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ
- (ਅ) ਚਰਖਾ ਕੱਤਦੀਆਂ ਸਨ
- (ੲ) ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ
- (ਸ) ਪਾਠ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ

(ix) “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ ਏ ! ਦਫ਼ਤਰ
ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਏ ! ਤੈਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ
ਗਏ ਹਨ ?”

ਲੇਖਕ ਵਲਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਸੀ ?

- (ੳ) ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਦੀ
- (ਅ) ਚਪੜਾਸੀ ਦੀ
- (ੲ) ਕਲਰਕ ਦੀ
- (ਸ) ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ

- (x) “ਲੁਧਿਆਣਾ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋ ਮਸਾਂ ਵੀ ਕੁ ਮੀਲ ਹੀ ਦੂਰ ਸੀ । ਕਈ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸੁਰਾ-ਸੁੰਦਰੀ ਦੇ ਸ਼ੈਦਾਈ ਹੋ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਤੜਕ-ਤੜਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸਾਈ ਬਣ ਗਏ । ਆਪ ਨੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ।”

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆਂ ?

- (ੳ) ਜੈਨ ਧਰਮ
(ਅ) ਇਸਾਈ ਧਰਮ
(ੲ) ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ
(ਸ) ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ

IV. 1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ‘ਦੇਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪਤਨ’ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਲਗਪਗ 200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :

5

ਨੁਕਤੇ :

- (i) ਭੂਮਿਕਾ
(ii) ਸਦਾਚਾਰਕ ਗਿਰਾਵਟ
(iii) ਰਿਸ਼ਵਤ ਖੋਰੀ
(iv) ਇਕਲਾਕੀ ਗਿਰਾਵਟ
(v) ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਿਸ਼ਾ ਹੀਣਤਾ

ਜਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ “ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗ ਜੀਤੁ” ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁੱਕ ਤੇ ਲਗਪਗ 200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :

ਨੁਕਤੇ :

- (i) ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ
(ii) ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕਦਾ ਭਾਵ
(iii) ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣ
(iv) ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ
(v) ਜਗ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ।

2. ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਵਾਸਥ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਏ । 5

ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮਾਪੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ।